

בית מדרש 'זכרון משה' ע"ש משה

ומעטל ה"ל ז"ל

בית מדרש ללימוד סדר קדשים במעלה הזיתים

ב"ה ערב פסח תשע"ו

לידידנו ותומכינו די בכל אתר
שלום וברכת חג חרות שמח

קרבת פסח הינו קרבן ייחודי בפנים רבות, מחד הוא הקל שבקדשים קלים כפי שאנו משננים כל בוקר בפרק 'איזהו מקומן של זבחים' פרק שמתחיל מהקרבנות החמורים של לפני ולפנים ועד הקרבנות הקלים ובמשנה האחרונה:

הַבְּכוֹר וְהַמְעֶשֶׂר וְהַפֶּסַח, קִדְשֵׁי קָלִים, שְׁחִיטָתוֹ בְּכֹל מְקוֹם בְּעֶזְרָה, וְדָמָן טְעוֹן מִתְּנָה אַחַת, וּבִלְבָד שְׂיֵתוֹן פְּנֵגֶד הִיָּסוּד. שְׁנָה בְּאַכִּילָתוֹ, הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַפְּהִנִּים, וְהַמְעֶשֶׂר לְכֹל אָדָם, וְנֶאֱכָלִין בְּכֹל הָעִיר בְּכֹל מְאָכָל לְשָׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אַחַד. הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לְמִנּוּיָיו, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צְלִי:

שלשת הקרבנות האלה קלים מכולם 'זריקת דמם' היא רק אחת ומקומה אינו חשוב – ולכמה שיטות נתינת דם הפסח אינה זריקה כלל אלא שפיכה: 'ודם זבחך ישפך'.

מאידך פסח הוא הקרבן היחיד שמי שמחויב בו ולא הביאו חייב כרת, וכן הוא הקרבן היחיד המוטל על כאו"א מישראל מחד ובכל זאת הוא דוחה שבת וטומאה כקרבן ציבור! הוא היחיד שיש לו השלמה – בפסח שני. ובכלל קרבן פסח מרובה בדינים יותר מכל הקרבנות, שיש בו י"ב לאוין ודי' עשין יחודיים לו.

כשנתבונן בדבר נראה כי עיקר ריבוי דיניו הם באכילה, ואפילו שחיטתו עיקרה לאכילה, וכפי ששנינו [פסחים פרק ה' משנה ג']:

"שְׁחָטוּ שְׁלֹא לְאוֹכְלָיו וְשְׁלֹא לְמִנּוּיָיו, לְעֶרְלִים וְלְטַמְאִים, פְּסוּל. לְאוֹכְלָיו וְשְׁלֹא לְאוֹכְלָיו, לְמִנּוּיָיו וְשְׁלֹא לְמִנּוּיָיו, לְמוּלִים וְלְעֶרְלִים, לְטַמְאִים וְלְטֹהוּרִים, כְּשֶׁר." ובגמרא: "תנו רבנן כיצד שלא לאוכליו לשום חולה או לשום זקן כיצד שלא למנויו נמנו עליו חבורה זו ושחטו לשם חבורה אחרת. מנהני מילי? דתנו רבנן: 'במכסת' מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנויו, יכול שחטו שלא למנויו יהא כעובר על המצוה וכשר, תלמוד לומר 'במכסת' 'תכסו', הכתוב שנה עליו לעכב. רבי אומר לשון סורסי הוא, כאדם שאומר לחבירו 'כוס לי טלה זה'. אשכחן שלא למנויו שלא לאוכליו מנא לן אמר קרא איש לפי אכלו תכסו."

ותמוה הדבר כי בכל הקרבנות עיקר מטרתם היא העלאה לשמים, זריקת הדם והעלאת האברים, והאכילה – אפילו אכילת הכהנים אינה מעכבת, ובוודאי לא אכילת בעלים!

נראה לבאר זאת על פי המסילת ישרים [פרק כ"ו] בה מבאר הרמח"ל זצ"ל את מדרגת הקדושה:

"והנה האיש המתקדש בקדושת בוראו אפילו מעשיו הגשמיים חוזרים להיות ענייני קדושה ממש, וסימניך אכילת קדשים שהיא עצמה מצות עשה, ואמרו ז"ל (ספרא): כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים. ותראה עתה ההפרש שבין הטהור לקדוש: הטהור, מעשיו החומרים אינם לו אלא הכרחים, והוא עצמו אינו מתכוין בהם אלא על צד ההכרח, ונמצא שעל

בית מדרש 'זכרון משה' ע"ש משה

ומעטל ה"ל ז"ל

בית מדרש ללימוד סדר קדשים במעלה הזיתים

ידי זה יוצאים מסוג הרע שבחומרות ונשארים טהורים, אך לכלל קדושה לא באו, כי אילו היה אפשר בלתי, כבר היה יותר טוב:

אך הקדוש הדבק תמיד לאלהיו, ונפשו מתהלכת בין המושכלות האמתיות באהבת בוראו ויראתו, הנה נחשב לו כאילו הוא מתהלך לפני ה' בארצות החיים עודנו פה בעולם הזה, והנה איש כזה הוא עצמו נחשב כמשכן, כמקדש, וכמזבח, וכמאמרם זכרונם לברכה: 'ויעל מעליו אלהים', האבות הן הן המרכבה, וכן אמרו (רש"י בראשית ז): הצדיקים הן הן המרכבה, כי השכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש, ומעתה המאכל שהם אוכלים הוא כקרבן שעולה על גבי האישים, כי ודאי הוא שיהיה נחשב לעילוי גדול אל אותם הדברים שהיו עולים על גבי המזבח כיון שהיו נקרבים לפני השכינה, וכל כך יתרון היה להם בזה, עד שהיה כל מינם מתברך בכל העולם, וכמאמרם ז"ל במדרש כן המאכל והמשתה שהאיש הקדוש אוכל, עילוי הוא למאכל ההוא ולמשתה ההוא, וכאילו נקרב על גבי המזבח ממש:"

בפסח כל אחד ואחד מעם ישראל מחוייב באכילת הקרבן, אכילה שהיא אכילה על השובע – כלומר לא אכילה הנדרשת לגוף בגלל ההכרח הטבעי הפיזיולוגי, אלא אכילה של חרות אכילה של עונג [וכפי שמאריך בזה הרב קוק זצ"ל בהגדה של פסח] – זו אכילה של מדרגת הקדושה, האכילה עצמה היא עבודת קרבן, כלומר העלאת החיים התחתיים לקדושה.

החרות השלימה, - שהעלנו הקב"ה אליה, במעבה החושך והחומרנות המצרית, בשער המ"ט משערי הטומאה, - היא כזו שבית ישראלי יכול להיפך לקדושה, והכבש החמרי המספק את צרכי החומר האנושי, [שהוא ע"ז של מצרים המשועבדת תחת עול צרכי החיים הטבעיים; המים, הלבוש, האוכל], הוא עולה במדרגת הקדושה לחרות.

כי במבט הא-לוקי החפשי אין כלל הכרח, ועצם הצורך באכילה בשתיה ובלבוש הוא עצמו יצירה א-לוקית חפשית והוא לצורך גבוה נוצר.

זו המדרגה של ישראל זו השראת השכינה בישראל שהם עם 'קדוש' וכל פרט ופרט מתוכה הוא 'קדוש' מכח הכלל – כלומר שייך למבט הא-לוקי של לפני שנברא הולם ומשם אנו באים אל העולם ולא מהעולם וצרכיו אל הקודש.

יה"ר שבמהרה נזכה להופעת מדרגת הקדושה הזו לחיות אותה בממשותה במהרה בימינו אמן.

פסח חרותי

וחג מצות כשר ושמח לכל בית ישראל

יעקב וילף